

Apžvalga

1

Nr. 52

1946. IX. 26

II metai

KARO PAVOJAUS NĖRA

TAIKINGI STALINO PAREIŠKIMAI, PADARYTI ŽYMIAM LONDONO LAIKRAŠČIUI „SUNDAY TIMES“. „KONTRASTAS TARP ŽODŽIŲ IR VEIKSMŲ — SOVIETŲ POLITIKOS PAŽYMS“ — RAŠO THE NEW YORK TIMES.

Maskva, IX. 24. TASS. Londono Sunday Times laikraščio korespondentui Stalinas šiandien suteikė pasikalbėjimą. Žemiau patiekiami korespondento klausimai ir Stalino atsakymai.

Kl. Ar tamsta tiki į tikrą karo pavojų?

Ats. Į tikrą karo pavojų aš netikiu. Apie karą dažniausia kalba tikrai kariniai ir politiniai sluoksniai, ir tikrai reikėtų kas nors iš visuomenės. Jie turi tą aląsą kelti, kad a) kai kuriuos naivius politikus išmuštų iš savo priešininkų eilių karo baimės šmėklais, b) tam tikram laikotarpiui sukelti sunkumus savo krašto karines išlaidas sumažinti, c) sulaukyti savo karinių pajėgų demobilizavimo, kad tuo būdu galima būtų sulaukyti savo kraštuose smarkų bedarbių augimą. Reikia aiškiai skirti tą aląsą, kuris kasdieną yra keliamas apie naują karą, nuo tikro karo pavojaus, kurio šiuo metu nėra.

Kl. Ar tamsta manai, kad D. Britanija ir JAV nori sukurti SSSR kapitalistinį apsupimą?

Ats. Aš netikiu, kad vadovauja D. Britanijos ir JAV sluoksniai galėtų sukurti tokį kapitalistinį SSSR apsupimą, jeigu tik jie to norėtų, nors to aš negaliu tvirtinti.

Kl. Ar gali Anglija, Europa ir JAV tikėti, kad sovietų politika Vokietijoje nepavirs sovietinių jėgos pastangų priemonėmis prieš Vakarų Europą?

Ats. Aš tatau laiką visiškai negalimu. Trumpai kalbant, sovietų politika siekia Vokietiją demilitarizuoti ir sudemokratinėti, o tatau aš laikau svarbiausia nuolatines taikos sukūrimo garantijas.

Kl. Kokia yra tamstos pažiūra į tvirtinimą, kad komunistinės partijos politika Vakarų Europoje yra Maskvos diriguojama?

Ats. Tą tvirtinimą aš laikau absurdišku. Jis yra pasakojamas iš Hitlerio ir Gėbbelsio propagandos palikimo.

Kl. Ar tamsta tiki į pastovią draugingą bendradarbiavimo tarp Vakarų demokratių ir Sovietų S—gos, nežiu-

rint į ideologinius nuomonių skirtumus, galimumą?

Ats. Aš tuo esu visiškai įsitikinęs.

Kl. Ar tamsta tiki, kad greitas amerikiečių kariuomenės atitraukimas iš Kinijos turi lemiančios reikšmės ateities taikai?

Ats. Taip, aš tam tikiu.

Kl. Ar tamsta tiki, kad taika bus išlaikyta, jei JAV sau pasilaikys atominės bombos monopolį?

Ats. Aš netikiu, kad atominė bomba yra toks rimtas kovos ginklas, kaip tvirtina kai kurie politikai.

Atominė bomba turi tikslą gąsdinti silpnų nervų žmones, tačiau ji negali nulemti karo, kadangi tam tikslui pasiekti ji yra nepakankama. Atominės bombos paslapties

monopolio laikymas yra grėsmė, kuriai yra du apribojimai:

a) atominės bombos paslapties monopolio išlaikymo amžius nėra ilgas ir b) atominės bombos panaudojimas bus uždraustas.

Kl. Ar tamsta tiki, kad toliau rutuliojantis Sovietų Sąj. komunistų tebera galimūmai taikingai bendradarbiauti su išoriniu pasauliu?

Ats. Aš neabejoju, kad taikingo bendradarbiavimo galimūmai dėl to ne tik nesumažėjo, bet dargi padidėjo.

Kl. Ar komunistas viename krašte yra galimas?

Ats. Komunistas viename krašte yra visiškai galimas, ypač tokiam krašte, kaip Sovietų Sąjunga.

Stalino pareiškimo komentarai

Šis pasikalbėjimas buvo daug kartų įvairiomis kalbomis transliuotas Sovietų Sąj. gos radijo siųstuvų ir spaudos, kuri prikerė šiauresnių ar platesnių komentaru, o taip pat dėl jos pasisakė kai kurie žymūs politikai.

JAV užs. reik. vice ministras Clayton pareiškė, kad Stalino pareiškimai turi ypatingos svarbos.

Pasąlintas JAV prekybos min. Wallace per radiją pareiškė, kad Stalino pareiškimai milijonams žmonių visame pasaulyje atnešė naują taikos viltį. Susitarti yra visada galima, kalbėjo Wallace, o nuomonių skirtumas nėra kliūtis taikai.

The New York Times, komentuodamas Stalino kalbą, ją sutinka su tam tikrais rezervais ir rašo: Pas sovietus labai dažnai žodžiai nesiderina su darbais ir sovietų politikos pažymys paskutiniaisiais laikais yra tie diametrališki kontrastai tarp žodžių ir veiksmų. Tik tikras bendradarbiavimo noras gali sudaryti sąlygas pastoviai taikai sukurti.

The Times tvirtina, kad šiuo metu nėra jokios karo grėsmės, bet paskutinių mė-

nesių karui palanki propaganda sukūrė įtampą. Toliau laikraštis analizuoja sovietų sistemą ir pareiškia, kad daug kraštų nenori priimti sovietų ūkio suvalstybinio sistemos ir persiklaidinti sovietiniais principais. Tai esanti viena iš tų priešasčių, sukeliančių įtampą.

Daily Telegraph rašo, kad Stalino pareiškimas pažadino naujas vilts susitarti ir pašalinti vienas kito įtarinėjimą. O tiek Paryžiuje, tiek atominės energijos komisijoje tas susitarimas yra būtinas ateities taikai.

Prancūzų socialistų partijos organas Le Populaire tvirtina, kad, norint išvengti kito karo reikia kai ko daugiau, negu žodžių, nors jie būtų ir labai gražūs.

Milano Corriere della Sera sako, kad tai nėra pirmas kartas, kai girdime iš sovietų vadovaujančių asmenų gražius žodžius, o po jų tuojau seka dar priešingesni veiksmai.

ŽYDAI NENORI TARTIS

Jeruzalė, IX. 25. Šiandien Sionistų Taryba nutarė neįsiti savo atstovo į Palestinos konferenciją, kuri šiuo metu vyksta Londone.

4 DID. SUSITARĖ

Paryžius, IX. 25. Vakar 4 didž. užs. reik. min. posėdyje buvo susitarta, kad visos Taikos Kongreso komisijos savo darbą baigs iki spalio m. 5. d. Tačiau Molotovas pasiliko tam tiksus rezervus kiek tai liečia prievartos panaudojimą prieš komisijas. Klausimus, kuriuos neišspręs komisijos, išspręs 4 did. ministrai.

Nuo spalio m. 5 iki 15 d. vyks Taikos Konf. plenumo posėdžiai, kuriuose bus aptarijami komisijų nutarimai. Po spalio m. 15 d. 4 did. ministrai dar kartą susirinks.

Nutarta taip pat, kad, jei 21 tautos atst. nepadarys nutarimo Triesto klausimu, tokį nutarimą padarys vėliau susirinkę 4 did. min. Dunojaus laisvai laivininkystei spręsti turi būti sudaryta speciali komisija, kuri susirinks 1947 metų pradžioje. Italijos kolonijų sprendimas atidedamas vieneriems metams.

Šiame posėdyje taip pat nutarta, kad 4 didž. užs. reik. min. š. m. lapkričio m. 21 d. susirinks New Yorke apsvaistyti Vokietijos problemą ir taikos sutarties su ja projekta.

ITALŲ—JUGOSLAVŲ DERYBOS NUTRŪKO

Paryžius, IX. 25. Šiandien galutinai nutrūko jugoslavų—italų tiesioginės derybos dėl bendrų teritorinių klausimų. Iš italų pusės toms deryboms vadovavo italų ambasadorius Paryžiuje Reale, kuris yra komunistas. Prieš Reale pastangas pasisakė visa nekomunistinė italų spauda.

SOVIETAİ ATSIŠAKĖ

New Yorkas, IX. 26. Vakarų karykščiame Soc. ir Ekon. reik. komisijos posėdyje Sovietų S—gos atst., atmetę jau anksčiau paskelbtą Europos atstatymo planą. Jis ypač pasipriešino dėl prekybinių santykių Europoje sunormavimo.

KARO VEIKSMŲ GRAIKIJOJE

Londonas, IX. 25. Šiaurinėje Graikijoje prasidėjo plačios karo operacijos, kurias veda reguliari graikų kariuomenė prieš kairiuosius banditus. Šiandien Graikijos užs. reik. min. kalbėtojas Reuterio korespondentui pareiškė, kad trys reguliaros graikų kariuomenės batalijos kovoją su 1500 banditų šiaurinėje Graikijoje Trikala srityje. Apie nuostolius nepranešama.

Graikijos užs. reik. m—ja pranešė D. Britanijos vyriausybei, kad graikų banditai ginklus gauna iš Jugoslavijos ir Albanijos, tačiau nežinia, ar iš oficialių įstaigų, ar iš privačių asmenų. Kol kas tuo reikalu jokios notos nėra įteikta.

Įvairūs korespondentai praneša, kad šiaurinėje Graikijoje padėtis yra labai neaiški ir kelianti susirūpinimą.

JĖGA ARBA DERYBOS?

Rašo Walter Lippmann

Le Figaro š. m. rugsėjo mėn. 13 d. Nr. deda garsaus JAV žurnalisto Walter Lippmann tokiu pavadinimu straipsnį, kurį čia ištiesai paduodame:

Praėjusios žiemos pradžioje JAV padarė ypatingai svarbų nutarimą — nustatė politikos gaires pasipriešinti Rusijos imperijos ekspansijai. Iš to išeina, kad mes dabar dalyvaujame pavojingiausioje pasaulinėje didžiųjų jėgų kovoje. Mes matome, kad diplomatinę kampaniją organizuodami, kaip pagrindą korektiškos apsaugos, turime atvirksčią rezultatą, kuris yra svarbus tuo, jog mes negalime šiuo keliu eidami nieko laimėti ir kiekvieno metu rizikuojame būti įtrauktai į katastrofinę kovą.

Mūsų ištekliai žmonėmis ir medžiagomis milžiniški, mūsų politinė ir moralinė įtaka yra labai didelė, bet visa tai vis dėlto turi ribas. Todėl jau šiandien reikalinga mūsų pozicijoje esančias galimybes taip išnaudoti, visas pajėgas organizuoti ir koncentruoti svarbiausiam reikalui, kad kilus karui, mes būtume pilnai pasiruošę.

TIESIOGINĖ IR NETIESIOGINĖ POLITIKA

Viena svarbiausių problemų yra aukštosios strategijos problema: JAV turi tiesioginiai ar netiesioginiai susitikti su Sovietų S-ga.

Klausimas yra analoginis, kaip savo laiką buvo pastatytas Rooseveltui, Marshal ir King, kai buvo reikalinga pasirinkti strategijos planus tarp Europos ir Pacifiko, kur kiekvieno atveju kilo klausimas, ar geriau vesti daug antraeilių, periferinių kampanijų karo lauke, ar vieną, bet labai galingą.

JAV „tiesioginė“ politika turėtų būti tokia kad amerikiečių karo jėgos turėtų pagrindinį išeities tašką. Rusija pirmą karo dieną turėtų būti pastatyta defenzinėje padėtyje. Kur yra tas pagrindinis taškas. Jis yra rytinėje Viduržemio jūroje, Juodosios jūros kryptimi. Šioje vietoje JAV jūros ir oro pajėgos galėtų būti atvestos arčiausiai prie gyvybinio Rusijos centro ir iš čia galėtų tikriausiai suorganizuoti pasipriešinimą raudonajai armijai ofensyvos atveju. Šitame rajone JAV greitai galėtų panaudoti turimas pajėgas, pasikui atstatyti demobilizuotą kariuomenę, panaudoti pajėgas Tolimuose Rytuose ir perorganizuoti Britų imperijos jėgas. Tiek ekspansinė politika, tiek „tiesioginė“ politika sudaro rimtos rizikos. Bet išsiaiškinti reikia. Ir, jei galima, reikia sueti į tiesiogines derybas su Kremliumi. Šiandien taip pat reikia žinoti visiškai aiškiai, ar Vokietija turi būti izoliuota ir numinkluota, ar ji bus būsimam

kare kaip sąjungininkas, jei Britų imperija būtų kariškai suardyta ir sunaikinta, ir ar civilinis karas Kinijoje neišsiplės į pasaulinį karą.

Tokios yra problemos, kurias mes turime diskutuoti ir išspręsti su Kremliu po naujai, jei mes norime susilaikyti pasaulio paramos ir sukurti pastovią taiką.

Laikė vienerių metų po prezidento Rooseveltto mirties, susidarė tokia situacija, kad panašų į diplomatinį santykių nutrūkumą tarp buvusių sąjungininkų. Nesutariama nei vienu pagrindiniu klausimu. O susitarti reikia. Ir reikia visas problemas išsiaiškinti ir išdiskutuoti. Jeigu šito nepadarysime, tai jau dabar turėtume save laikyti karo stovyje. Norint pakeičiantį rezultatą pasiekti, mes turime imtis tos rizikos, kad Sovietai būtų įtikinti mūsų jėgos persvara ir suprastu, jog jau laikas leisti į derybas ir rasti sutarimą.

ORGANIZUOTI PRIES RUSIŠKUS JUNGINIUS

Ligi šiol prieš rusus vedėme netiesioginę politiką. Ši politika reiškia diplomatinį defenzinį karą, kuris rėmėsi ieškojimu paramos pas kitų valstybių vyriausybes, partijas, individus — pas visus, kurie jaučiasi grasomi, arba numato grėsmę iš komunizmo ir Sov. Sąjungos. Dabar mes turime save paklausti, ar galime tikėtis, kad šitokia politika, kuri tikrai yra nepasisekusi, gali kada nors pasisekti.

Pulti tiesioginiai Rusiją su koncentruotomis amerikiečių pajėgomis yra vienas reikalas. Pulti Rusiją su išsklaidytomis amerikiečių pajėgomis, šalia turint nepastovius partnerius — mišrias kitų ša-

lių vyriausybes, sulipdytas iš grupių ar partijų, kurios viena su kita konkuruoja ir yra opozicijose Sov. Sąjungai, yra antras reikalas.

Tiesioginis veikimas turi riziką ta prasme, kad nežinoma, kokią reakciją tai išsaus sovietuose. Netiesioginis veikimas, kas reiškia stiprinimą, pašalpų ir paramos davimą mūsų nedisciplinuotiems partneriams, nariams abejotinos koalicijos, sudaro daugiau rizikos nes niekada negalima tikrai žinoti kaip pasielgs mūsų sąjungininkai, mūsų partneriai ir proteguojamieji su jėga, kurią mes atiduodame jų dispozicijai.

KOALICINĖ POLITIKA — „ZAGRĖS PASTATYMAS PRIEŠ JAUTĮ“

Mūsų tikslas — sustabdyti sovietiskąją ekspansiją ir duoti laiko Britų imperijai, Kinijai ir Europai išspręsti sudėtingas problemas ir apsaugoti tų problemų sprendimą nuo bet kokių trukdymų. Koalicinė politika pasta- to žagrę prieš jautį. Tai yra mėginimas — pastangos išspręsti pasaulines problemas, kad sustabdytume rusų ekspansiją ir pašalintume patogias sąlygas tokiai ekspansijai atsirasti, ir, kad visos problemos ir sunkumai būtų išspręsti taikiu keliu.

Labai svarbu, mano nuomone, kad pradedant šią didelę kampaniją mes nepadarytume fatališkų strateginių klaidų — ko mes išvengėm laike karo — išleisti savo jėgas antrajam reikalams, kurie negali atvesti prie bet kokio sprendimo, ir svarbiausia pasaulinių problemų išsprendimo. Mes negalime pasidaryti nuolatiniu energingo spaudimo objektu, norint iš mūsų gauti didžiausios paramos. Mes negalime maišyti reikalų ir negalime išleisti iš akių tai, kad mes privalome bendradarbiauti su laisvais žmonėmis organizuojant lais-

Maitinimo konferencijai pasibaigus

Kopenhaga. UN žemės ūkio ir maitinimo konferencija posėdžiavo nuo rugsėjo 4 iki 13 d. Ten nustatyta, kad pasaulio maitinimo reikalas yra žymiai pagerėjęs. Konferencijoje padaryti nutarimai dėl žemės ūkio gamybos skatinimo maisto paskirstymo, aprūpinimo ir žemės ūkio gaminių kainų.

Konferencijoje buvo nurodyta, kad maistinių javų trūkumas siekia 8 mil. tonų, riebių pasaulinis suvartojimas, lyginant su prieškariniu, siekia tik 80%, o mėsos 65%. Minėtiems klausimams svarstyti sudaryta 16 valstybių komisija, kurioje rytų pasaulį atstovauja tik Lenkija ir Čekoslovakija. Ši komisija susirinkus Vašingtone posėdžio š. m. lapkričio 1 d. Į jos posėdžius pakviesta SSSR ir Ukraina, nes tie kraštai šioje konferencijoje nedalyvavo.

vą pasaulį, reikalaujant staigios ir greitos pasaulinės politikos įgyvendinimo, kuri pasipriešintų Rusijos imperijos ekspansijai.

Kadangi mes turime reikalą su jėgos problema, tai mes negalime savo jėgas mažinti, duodant jų dalį draugams, partneriams ir sąjungininkams. Mes vieni turime pakankamai jėgų atakuoti šią problemą. Tikėkime, kad turime pakankamai ir išminties

Sis išstojimas yra tiek svarbus, kad nereikia rizikuoti silpninti save jėgų išblaškymu. Mes neturime pamiršti svarbiausių tikslų. Mes neturime leisti į tolimus ir netiesioginius konfliktus, nes mes pateksime iš vienos blogos situacijos į kitą ir, galu gale, nebus kitos išeities, kaip sunaikinimo karas.

Antanas Škėma

SUKNIA

VI.

Lygiai po metų moteris dažytai plaukais sėdėjo minkštame fotely ir, glamžydama skudurą, kuris kadaise vadinosi suknia, žvaigždėtam kramtomos gumos pavadinimui žaidžiant, svarstė neaiškia mirties problemą. Pirmutinis skausmas buvo smarkiai išblėses, ir ji pavadojo abuojujamas įkyrėjo. Lygiai metal— tarnyba, kambarys, kambarys, tarnyba. Retkarčiais nekalta pramoga — kinas, maudyklės ir viskas. Ne, šita kamuojanti skudurą, kuris kadaise

Skambino ilgai ir įkyriai, kaip prieš metus. Kaip prieš metus moteris išsikaptė iš fotelio, tik šį kartą ramiais išskaičiuotais judesiais paspaudė šviesos jungiklį ir apžiūrėjo save veidrody. Liekną

[3

figūra ir padarytas veidas buvo gražūs. Raudonavo stambios žandanties lūpos ir dažyti plaukai tiko šviesiai nupudruotam ovalui. Moteris išėjo į prieškambarį tvirtu ritmingu žingsniu. Vienintelis jos išsiblašymo įrodymas buvo kairėje rankoje laikomas skuduras. Už durų, miglotoje koridoriaus šviesoje barstėsi žodžiais dvi akinuotos ir liesos būtybės. Jos vapėjo apie skurdą tolimoje Europoje, apie pagalbą, apie drabužius. Moteris padarytu veidu ne iš karto suprato, ko iš jos norima. Tada viena iš liesųjų būtybių parodė kairėje rankoje tebeglamždomą skudurą ir sustingo laukime. Trys žmogystos taip, stovėjo akimirka. Paskui toji — graži padarytu veidu sviedė buvusią suknia, Akinuotosios pasigavo ją

vikriai ir vapėdamos dingo lifte. Pasilikusioji tvirtai iškibo durų, iš gerklės išsprūdo keistas garsas. Ašaros ištriško staigiai, jų buvo tiek daug, kad pudra, kremas ir lūpų dažai teko įvairiaspalve mase. Šita žmogaus kaukė miglotoje koridoriaus šviesoje buvo baltai ir sena. Prieš tuksantčius metų tokiomis pat baltiomis kaukėmis, miglotoje gestancio laužo atšvaitoje, šaukė apie skausmą laukinės moterys, netekusios vyrų — karių. O anapus sienų modernus miestais klykė įvairiomis tonacijomis. Miestas, mėgstantis taiką. Triukšmą. Pinigus. Greitą mirtį.

VII.

Po pusantrų metų moteris žvilgančiomis kasomis stovėjo eilutėje. Dabar ji gyveno su savo berniku kareivinėse, didžiulio kambario kertelėje, kurią ji uždangstė antkolodėmis. Ji gyveno kaip ir daugelis netekusių tėvynės. Pirmu-

SOVIETAMS NEPAVYKO

New Yorkas, IX. 25. Saug. Taryba atmetė 7 balsais prieš 2 (SSSR ir Lenkija), 2 susilaikius (Egiptas ir Prancūzija) Sovietų S-gos reikalavimą iširti apie svetimų kariuomenių, ne buv. priešų valstybėse, sudėti ir pajėgumą.

Kinijos atst. pareiškė, kad amerikiečių kariuomenės neįžymūs daliniai padeda Kinijos vyriausybei atlikti kai kuriuos uždavinius, kuriuos žino SSSR vyriausybė. Tik kiniečiai ir amerikiečiai nusprendė kada tie uždaviniai bus baigti ir kada amerikiečių kariuomenė galės aplėisti Kiniją. Tačiau atst. nemano, kad tos kariuomenės buvimas galėtų grėsti pasaulio taikai.

Rytoj įvyks slapta Saug. Tarybos posėdis, kuriame bus paruoštas raportas JTO suvažiavimui.

NAUJI PERSEKIOJIMAI LENKIOJE

Varšuva, IX. 25. Šiandien liaudies partijos pirm. min. Mykoliaičikas pareiškė, kad Lenkijos saugumo policija pradėjo naują persekiojimą ir areštų akciją prieš jo vadovaujamos partijos narius. Ta akcija, kaip tvirtina Mykoliaičikas, esąs pasiruošimas Lenkijos seimo rinkimams.

SOVIETUOSE KOVA PRIEŠ KENKĖJUS

Maskva, IX. 25. Stalinas paskelbė dekretus, kurių viename skelbiama kova prieš kenkėjus kolchozuose, kitame žadama suteikti didesnių teisių privačiai nuosavybei laikyti. Pirmame dekrete kaltinami įvairūs vadovai, kurie „nėdemokratiškai“ būdu administruoja kolchozus. Kiti kaltinami siekia asmeninės naudos kolektyvų sąskaiton. Jiems

paskirta du mėnesiai laiko „demokratiškai“ santvarkai atstatyti.

„VOKIETIJA NEGALI BŪTI PARCELIUOJAMA“

Kölnas, IX. 23. Vakar Kölnė per socialdemokratų partijos susirinkimą kalbėjo tos partijos pirm. dr. Schumacheris. Savo kalboj jis pareiškė, kad Vokietija negalės gyventi be tų žemės ūkio sričių, esančių į rytus už Oderio-Neisse linijos ir jo vadovaujama partija niekada nesutiks su jų prijungimu prie Lenkijos. Schumacheris taip pat pasisakė prieš Saaro krašto dovanojimą Prancūzijai. To krašto gyventojai savo likimą gali nuspręsti plebiscitu.

Dėl rinkimų sovietų zonoj, jis pareiškė, kad tų rinkimų jo partija niekada nepripažins, kadangi jie įvykdyti nesilaikant demokratiškos principų. SPD kovos prieš bet kokią diktatūrą ir prieš partijas, kurios jos siekia. Vakarinėse Vokietijos srityse SPD turi tikrai vieną politinį priešą — CDU, nes komunistų partija rinkėjo buvo nustumta į paskutines vietas ir ji neturi jokios praktiškos reikšmės.

DP GLOBOS ORGANIZ. CENTRAS PARYŽIUS

New Yorkas, IX. 25. Šiandieniniame JTO Soc. ir Ekon. reik. komisijoj buvo nutarta, kad DP globoti tarptautinės organizacijos centru bus Paryžius.

Tame pat posėdyje sovietų atst. Feonof pareiškė, kad 10% jugoslavų tautos arba 1 milijonas asmenų nenori grįžti į savo tėvynę ir veltui ieško pastogės Vakarų Europoje. Jie negrįžta todėl, kad juos suagitavo anglosaksų propaganda.

Langas buvo uždarytas, ji staigiai atidarė abi puses. Ties langu žydėjo liepa, ir aitrus kvapas paskubino širdies plakimą. Ak, tas nuolatinis noras gyventi! Buvo šeštadienio popietė, į apsilūpinėjusias sienas atsitrėnė stovyklos triukšmas. kažkas grojo akordeonu trunkią polkute, kažkas garsiai šūkaudamas žaidė krepšinių vidury alkštės, ten, tur būt, krykštė ir jos berniukas, kareivinių sienomis rangėsi iki stogų stovyklos gyventojų skardiniai kaminėliai. Moteris siuvo greitai, tik keliolika minučių, ir įplėšimo nebeliko. Dabar ji nusivilko suniokotą pilką kostiumėlį (dar iš Lietuvos) ir įsmuko į naująją suknią. Prie lango, šalia Nukryžiuotojo kabėjo veidrodžio šukė. Moteris apsisuko aplinkui save. Suknia buvo kaip jai siūta. Ak, tas nuolatinis noras gyventi! Tur būt, pirmą kartą po pusantrų metų ji atydziai išžiūrėjo į save. Moters veidas priartėjo

EISENHOWERIS APIE STALINO PAREIŠKIMUS

Londonas, IV. 26. JAV gen. štabo virš. gen. Eisenhoweris, kuris šiuo metu laivu Quen Mary plaukia iš JAV į Europą, padarė pareiškimą apie Stalino pasisakymus.

Dabar atėjo momentas, kalbėjo gen. Eisenhoweris, pradėti lošti atvirom kortom. Mes esame visi tos pažiūros, kad, jei žmogus ką sako, tą ir turi daryti. Dėl atominės bombos kaip ginklo, jis pareiškė sutinkąs su Stalino nuomone. Dėl amerikiečių kariuomenės dalinių Kinijoje, gen. Eisenhoweris pabrėžė, kad tie daliniai yra menki ir jų anaipito negalima laikyti okupacine kariuomene.

Buv. užs. reik. min. Antony Eden pareiškė: Stalinui pasisakius atsirado nauji galimūmai susitarti ir kilo naujos viltys. Susitarimas yra galimas ir kantrybė nugalės visas kliūtis.

BRITAI IŠPARDUODA KARO MEDŽIAGA

Londonas, IX. 25. Britai sutiko parduoti Italijai nerelkalingą karo medžiagą ir amuniciją bendrojo sumoj 800 milijonų dolerių. Ši medžiaga bus sugadinta, kad netiktų kariškiams reikalams ir ji bus panaudota kaip žaliava Italijos pramonei ir tuo bus prisidėta prie tos pramonės atkūrimo.

BAIGTAS VALDININKŲ STREIKAS

Paryžius, IX. 25. Prancūzijos valdininkų prof. s-ga pranešė, kad jos nariai grįžta į darbą.

Sis streikas, trukęs keletą dienų, buvo apėmęs visus finansų ministerijos valdininkus, o prie jų buvo pažadėjusi prisijungti policininkų prof. s-ga. Streikuojant maitininkams, buvo prasidėjusi masinė tabako kontrabanda iš Belgijos ir aukso kontrabanda į užsienius.

prie pat šukės. O kasos dar tebeblizgėjo ir akys spindėjo karštingiškai. Tiesa, tos smulkios raukšlytės buvo naujos, bet ir ryškioje saulės šviesoje ne per daug matomos. Ji pabandė pati sau nusišypoti ir pamatė, kad jos lūpos virpa. Sis savo lūpų čiulpimas, ši apatinės veido dalies grimasa sudrėkino akis. Moteris parvarto ant kareiviškos lovos. Ašaros ištryško staigiai, jų buvo daug, veido raumenys tampėsi nesustabdomame šokyje. Šita žmogaus kaukė raiškioje saulės šviesoje buvo baisi ir sena. Prieš tūkstančius metų tokiomis pat baidiomis kaukėmis šaukė apie skausmą laukinės moterys, netekusios vyrų — globėjų. Ant skurdžios lovos raitės žvilgančiomis kasomis karūnuota moteris ir kartu su ja raitės bronzinės plačialapės, gėlės, truputį panašios į saulėgrąžas.

(Pabaiga)

Wallace kalbos atgarsiai

Vašingtonas. Wallace, besistengdamas patarnauti taikai, iššaukė legionus naujų dvasių, kurios su dar negirdėtu balsingumu įsijungė į chorą, skelbiantį karo su sovietais pavojų. Visa eilė įtakingų senatorių ir atstovų, kurie politiniais sumetimais iki šiol diskretiškai tylėjo, dabar, reaguodami prieš Wallace išsišokimą, metė santūrumą ir pradėjo aistringai šaukti JAV publikai, kad reikia ginkluotis, stiprinti bazes ir rengtis karui su sovietais. Atstovas Dowe Short, atstovų rūmų karinės komisijos narys, grįžęs iš Tol. Rytų, paskelbė, jog reikia siūti uniformas japonams aprenkti; taip jam kalbėjęs net vienas amerikiečių admiralas Pacifike. Ohio atstovas William Thom, grįžęs iš Europos, pareiškė, jog „jeigu galima liežuviais įvaryti pasaulį į karą, tai europiečiai ta linkme išsijusę dirba visas 24 valandas per parą“. Tiedu atstovai pasisakė esą visu šimtu procentų už Byrnes politiką ir už bazių stiprinimą Rytų Azijoje, ir laikraščių kolumnistai iš kailio neriasi, kad pridėtų savo triagrašį prie bendrų diskusijų apie karą. Marš. Montgomery vizitas pavaizduojamas, kaip nepaprastai reikšmingas įvykis.

VĖL JUGOSLAVIJOS NOTA JAV

New Yorkas, IX. 25. Jugoslavijos vyr. įteikė JAV ambasadoriui Belgrade notą, kurioje reikalauja tučtuojau uždaryti ambasados skaityklą Belgrade. Ta skaitykla, kurioje kiekvienas pilietis gali pasiskaityti viso pasaulio spaudos, pasak notos, vedanti propagandą prieš Jugoslavijos vyriausybę.

BRITAI KAUTYNĖSE NEDALYVAUJA

Londonas, IX. 25. Britų vyriausybės sluoksniuose pabrėžiama, kad dabar vykstančiose Graikijoje kautynėse britų daliniai nedalyvauja. Jie stosi į kovą tik esant neišvengiamam būtinumui.

PARAGINIMAS BAIGTI TAIKOS KONFERENCIJA

Paryžius, IX. 26. Šiandien įvyks Taikos Konferencijos plenumo posėdis, kuriame bus apsvaistytas kalbų ir kalbėtojų skaičiaus paskirose komisijose apribojimo klausimas, o taip pat komisijos bus paragintos kiek galima greičiau baigti savo darbą.

ATSUKAMAS LAIKRODIS

Berlynas, IX. 25. Vyr. Kontrrolinė Taryba šandien nutarė visoj Vokietijos teritorijoje š. m. spalio m. 7 d. 3 val. ryto atsukti laikrodį 1 val.

PASISAKĖ PRIEŠ KARĄ

New Yorkas, IX. 25. Tarptautinė Profasjūnų Organizacija, kuriai priklauso 70 milijonų narių paskelbė rezoliuciją prieš pasirušimus naujam karui.

tinis skausmas buvo smarkiai išblėsęs ir jį pavaduojąs aboujumas įkyrėjo. Šandien ji stovėjo eilutėje, dalino iš tolimos Amerikos atplukdintus drabužius. Eilutę pamažu sugerdavo tamsus kareivinių koridorius. Koridoriaus gale atsidarinėjo durys, ir į mažą kambariukštį įleisdavo laukiančiuosius. Ten gulėjo krūvos sujauktų švarkų ir suknių. Pagal loterijos numeriuką tamsiaplaukė moteris gavo gniužulą, kuris kadaise vadinosi suknia. Ji grįžo į savo kertelę ir, pasidėjusi ant stalo, rūpestingai išlygino dovanotą turtą. Stora ir sunkus šilkas jai patiko. Tik raštas kiek imantrokas pasirodė. Ir dar suknia, matyt, bevežant, pagalvojo ji — buvo praplėsta ties viduriu beveik iki pusiaujo. Ačiū Dievui, šitas trūkumas leidosi maskuojamas. Moteris skubiai susirado tabako dėžutę adatai ir siūlą. Ji nustebo, kad šandien pirmą kartą judėjo vikriai ir nerūpestingai.

KRONIKA

GAILESTINGŲ SESERŲ MOKYKLA

Nuertingenas. Šioje stovykloje organizuojama Gailestingų Sesių Mokykla pagal Lietuvoje veikusias panašios mokyklos programą. Mokslas, numatoma, truks 7 mėnesius. Į mokyklą bus priimamos moters ne jaunesnės kaip 16 metų amžiaus su šešių gimnazijos klasių cenzu. Kad būtų galima parūpinti klasei atitinkamas patalpas ir suorganizuoti praktiką, reikia tuoj žinoti kandidačių skaičių. Todėl UNRRA Team 513 stovyklų gyventojos, kurios norėtų lankyti Gailestingų Sesių Mokyklą Nuertingene, prašomos paduoti pareiškimą kaip galima gerčiau savo stovyklos vadovybei, bet ne vėliau spalio 1 d. Mokslas numatoma pradėti apie spalio 7 d.

VOKIEČIAI GIRIA LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTĘ

Wuerzburgas. Paminėdamas Wuerzburge įvykusią pirmąją lietuvių dainų šventę, vokiečių laikraštis „Mainpost“ rašo: „Rugsėjo 8 d. lietuvių tautos šventės proga Wuerzburge, UNRRA stovykloje Nord Kaserne, įvyko pirmoji lietuvių dainų šventė Vokietijoje. Prieš gausių žiūrovų, kurių tarpe buvo matyti Wuerzburgo miesto ir karinės valdžios atstovai, akis išsiskleidė nuotaikingų spalvų vaizdas. Turiningoje programoje iš visų dalykų išsiskyrė 400 dainininkų mišraus choro pasirodymas, per kurį išpildyta iš dalies gyvos iš dalies rimtos liaudies dainos. 120 šokėjų margais drabužiais sukosi aikštėje. Jie, lietuvių orkestro lydimi, pademonstravo savo visų karštai sutiktus tautinius šokius. Taip pat ir kiti pulkūs pasirodymai susilaukė nepaprasto pritrimo.“

TRUMPAS LAIKRASČIO AMŽIUS

Grevenas. Šioje stovykloje LTB komitetas, sutinkant UNRRA vadovybei, neseniai pradėjo leisti spaustuvių spausdinamą savaitraštį lietuviams „Mūsų Žodis“. Laikraščio išėjo penki numeriai. Paskutiniame numeryje leidėjas praneša, kad, ne nuo leidėjų pareinančių priežasčių laikraščio leidimas sustabdomas. Kaip jau buvo pranešta, britų zonoje karinė vadovybė nusistačiusi leisti po vieną laikraštį pabaltiečiams; lietuvių laikraščio vyr. redaktoriumi yra pakviestas žurnalistas J. Pronskus.

MEDICINA KOVOJE SU SKAUSMU

Nuertingenas. Rugsėjo 26 d., ketvirtadienį, stovyklos salėje Dr. A. Kalvaitis skaito paskaitą tema: „Medicina kovoje su skausmu“. Pradžia 20 val.

BRITŲ ZONOS ATEITININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Detmoldas. Rugsėjo 13–15 d.d. Detmoldo įvyko britų zonos studentų ateitininkų suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie 80 asmenų. Suvažiavimas pasveikino Sv. Tėvą, VLIKą, Sv. Sosto delegatūrą, Amerikos Lietuvių Misią, Amerikos Lietuvių Tarybą, arkivysk. Skvirecką, studentų draugiją „Šviesa“ ir kt.

LIETUVIAI DĖKOJA POPIEŽIUI

Detmoldas. Kun. A. Starkaus iniciatyva Detmoldo ir Hildeseno lietuviai per Sv. Sosto delegatūrą pasiuntė Popiežiui Pijui XII albumą su padėka už delegatūros įsteigimą ir Vilniaus miesto vaizdais. Albumą paruošė dailininkai Andriusis ir Kolba.

WEIDENO LIET. KOLONIJAI VIENERI METAI

Weidenas. Netoli Čekoslovakijos pasienio, gražiam pušynėlyje randasi nedidelė pabaltiečių kolonija, kuri rugsėjo 1 d. atšventė savo gyvavimo vienerius metus. Šioje vietovėje gyvena virš 300 lietuvių, kurie kultūrinėje srityje neatsilieka nuo didesnių kolonijų. Veikia progimnazija, pradžios mokykla ir vaikų darželis sporto ir meno grupė „Tėviškė“ su vyrų kvartetu ir mišriu bažnytinio choro, ved. muz. Palio. Sportui vadovauja Jonikas, tautiniams šokiams Spurgys. Energingai veikia skautai, vadovaujami draugin. Eimanto. Dvasiniais reikalais stovykloje rūpinasi kun. Spurgis.

NAUJAS REIŠKINYS KINIJOJE

New Yorkas. — Amerikiečių stebėtojams krito į akis ir kelia nerimą naujas neįprastas reiškiny. Kinijoje. Ligi šiol kiniečių pilietinis karas vykdavo pagal neraišytą taisyklę, kad pralaiminti pusė visados rodydavo norą tartis. Taip ir gaudavosi nepasibaigianti kautynių ir derybų grandis. Dabar Čankaišeko pajėgos stipriai pila ir kaili komunistams, bet raudonieji, nuostabus dalykas, nė nemano nusileisti nuo savo kategoriškų reikalavimų. Amerikiečiai randa vienintelį išaiškinimą, kad kinų komunistai tikisi sovietų paskelbos ir yra tikri, jog Maskva neleis jų sunaikinti. Šitokią išvadą patvirtina ir faktai, kad į Jenaną, komunistų bazę, iš kažkur atskrenda dideli skaičiai jokių ženklaus nepažymėtų lėktuvų. Yra žinoma, kad kinų komunistai savo oro pajėgų neturėjo. Vienintelis jų tiekimo šaltinis tegali būti STRS.

„Kinija tuo būdu pasidaro JAV ir STRS kautynių laukas“ — rašo „New York Herald Tribune“ ir nurodo, jog sovietų užsimojimas apvaldyti

ŠILTI ANGLŲ ŽODŽIAI LIETUVIAMS

Wuerzburgas. Lietuvos ministeris Londone B. K. Balutis neseniai atsiuntė Wuerzburgo lietuvių stovyklos komitetui laišką, kuriame cituoja buv. tos stovyklos UNRRA direktoriaus W. G. Cargill jam rašytą laišką. Malonu, kad šis anglas apie lietuvių atsiliepimą su dideliu nuosirdumu. Savo laiške min. Balutis jis sako: „Aš neseniai sugrįžau iš Vokietijos po pusantų metų praleistų kaip išvietintųjų asmenų stovyklų direktorius. Per šį laiką aš sutikau daugelį tūkstančių lietuvių, faktinai per septynis mėnesius aš turėjau garbės būti direktoriumi Wuerzburgo stovyklos, kurioje buvo daugiau negu tūkstantis lie-

tuvų. Mes pasidarėme nuosirdūs draugai ir jie priėmė mane į savo širdis tokiu būdu, kuris nebūtų galima ir aprašyti. Tamsta. Aš nepaprastai didžiuliojo tuo, kad aš buvau mylimas ir gerbiamas kiekvieno vyro, moters ir vaiko ir kad aš taip pat juos mylėjau. Aš turėjau vilties, galėsiu pasilikti su jais kol Jūsų šalis vėl bus laisva ir jie galės grįžti namo, bet aplinkybės padarė tai negalimu, nors aš turiu vilties netolimoj ateity grįžti Vokietijon.“

KOKIŲ PROFESIJŲ BRITŲ ZONOS PABALTIEČIAI

Detmoldas. Paskutiniiais oficialių įstaigų surinktais duomenimis, britų zonoje gyvenančių pabaltiečių tremtinių dauguma yra žemės ūkio ir maisto pramonės darbininkai. Jų priskaitoma 21,5%; toks pat nuosimtis yra ir tarnautojų bei valdininkų. Mokytojai, mokslininkai, menininkai bei kitos proto darbininkų profesijos sudaro gana didelį nuosimtį — 15%. Susisieki-mo ir transporto darbininkų — 14,5%, lengvųjų amatų — 11,5%, statybos — 8%.

A DAMBRAUSKAITĖS KONCERTAS

Kirchheimas, IX. 23. Kirchheimo lietuvių bendruomenės komiteto pakviesta, koncertav. Valst. operos solistė Antanina Dambrauskaitė. Programoje buvo harmonizuotas lietuvių liaudies dainos ir operų arijos. Koncertas buvo pulkus. Entuziastinga publika nepaleido nuo scenos dainininkės, kol keleta dalykų buvo padainuota „bisu“.

Akompanavo P. A. Waldenmaer.

Vatikanas. Jėzuitų vyresniųjų konsiliume Vatikane jėzuitų ordino generolus išrinktas belgas Jean Baptiste Jansen.

Londonas. Pirmasis admiraliteto lordas A. V. Alexanderis, kaip naujas britų karo ministeris, perėmė karo, laivyno ir atominio tyrinėjimų ministerijų vadovavimą.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Krehenstr. 18. — Ein-s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Oswalds Buchdr., Kirchheim-Teck.